

Atbildīgais Finanšu ministre D. Reizniece-Ozola
(vārds, uzvārds)

Datums 07.03.2018.

Autors Finanšu ministrija

Sagatavotājs Nodokļu administrēšanas un sabiedrības interešu politiku departamenta Nodokļu administrēšanas un starptautiskās administratīvās sadarbības politikas nodaļas vecākā eksperte Elīna Pentjuša

Eiropas Savienības (ES) lietu koordinators Fiskālās politikas departamenta Starptautisko ekonomisko un finanšu lietu nodaļas vadītāja vietniece Guna Sterinoviča
(amats, vārds, uzvārds)

E-pasta adrese elina.pentjusa@fm.gov.lv
guna.sterinovica@fm.gov.lv

Tālruna numurs 67095651; 67083871

Pozīcija Nr. 1

Par priekšlikumu Padomes direktīvai, ar ko attiecībā uz obligāto automātisko informācijas apmaiņu nodokļu jomā saistībā ar ziņojamām pārrobežu shēmām groza Direktīvu 2011/16/ES

Proposal for a Council Directive amending Directive 2011/16/EU as regards mandatory automatic exchange of information in the field of taxation in relation to reportable cross-border arrangements

(ES tiesību akta projekta nosaukums/izskatāmais jautājums (latviešu un angļu valodā))

Stadija **Ekonomisko un finanšu jautājumu Padomes (ECOFIN) 2018.gada 13.marta sanāksme**

Atsauces uz ES dokumentiem COM(2017) 335; 6679/18

1. ES tiesību akta projekta/izskatāmā jautājuma īss apraksts

2018.gada 13. marta Eiropas Savienības Ekonomisko un finanšu jautājumu Padomē (ECOFIN) dalībvalstis tiks aicinātas panākt politisko vienošanos saistībā ar prezidentūras kompromisa priekšlikumu.

Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Kopš 2016. gadā tika publicēti "Panamas dokumenti", ir aktualizējies jautājums par nodokļu konsultantu, banku un citu profesiju lomu agresīvu nodokļu shēmu izstrādē un ieviešanā. Starptautiskais Pētniecisko žurnālistu konsorcijs, veicot "Panamas dokumentu" analīzi, secināja, ka "Mossack Fonseca & Co" (*Panamas Republikas juridisko pakalpojumu*

Deklasificēts saskaņā ar FM 07.04.2020.vēstuli Nr.13.7-13/12/1794 (reģ. Nr.SAN-64)

uzņēmums) sadarbojās ar vairāk kā 14 000 bankām, juridiskām firmām un citiem starpniekiem, lai priekš klientiem veidotu uzņēmumus, fondus un trustus¹, ar mērķi samazināt nodokļu slogu un “paslēpt” finanšu aktīvus ārzonās.

Kā norāda Eiropas Parlaments (2016. gada 6. jūlija rezolūcijā par nodokļu nolēmumiem un citiem rakstura vai ietekmes ziņā līdzīgiem pasākumiem (2016/2038(INI))), ārzonās uzkrātā bagātība tiek lēsta aptuveni 10 triljonu USD apmērā. Eiropas Parlaments rezolūcijā ir arī aicinājis ieviest stingrākus pasākumus starpniekiem, kuri palīdz tādu shēmu izstrādē un īstenošanā, kuras izmanto, lai izvairītos no nodokļu maksāšanas².

Savukārt dalībvalstis (turpmāk – DV) neformālajā ECOFIN padomes 2016. gada 22. aprīļa sanāksmē aicināja Eiropas Komisiju (turpmāk – Komisija) apsvērt iespēju sagatavot iniciatīvu, ņemot par paraugu Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turpmāk – OECD) nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas (turpmāk - BEPS) rīcības plāna 12. aktivitāti³. BEPS 12. aktivitātes mērķis ir ieviest prasības, kuras mazinātu stimulus tādiem starpniekiem, kuri palīdz agresīvu nodokļu shēmu izstrādē un ieviešanā. Nodrošinot nodokļu administrācijām savlaicīgu informāciju par iespējami agresīvu nodokļu plānošanas shēmu gatavošanu un izmantošanu, to rīcībā būtu papildu instruments, vēršoties pret nodokļu nemaksāšanu.

2017. gada 21. jūnijā Komisija publiskoja priekšlikumu Padomes direktīvai, ar ko attiecībā uz obligāto automātisko informācijas apmaiņu nodokļu jomā saistībā ar ziņojamām pārrobežu shēmām groza Direktīvu 2011/16/ES (turpmāk – Priekšlikums).

Priekšlikuma būtība

- Atbilstoši Priekšlikumam starpniekiem (piemēram, nodokļu konsultantiem vai citiem shēmas izveidošanā, pārdošanā un ieviešanā iesaistītajiem) tiks noteikts pienākums iesniegt valsts kompetentajai iestādei (Latvijas gadījumā - Valsts ieņēmumu dienestam) informāciju par iespējami agresīvām pārrobežu nodokļu shēmām.
- Reizi ceturksnī DV kompetentās iestādes apmainīsies ar saņemto informāciju, izmantojot automātiskās informācijas apmaiņas sistēmu, tādējādi saņemot arī informāciju par pārrobežu shēmām, kurās tiktu iesaistīta arī Latvijas Republika.
- Gadījumā, ja starpnieks kāda iemesla dēļ nesniedz informāciju, informācija ir jāsniedz shēmā iesaistītajam nodokļu maksātājam.
- Priekšlikumā ir noteikti vairāki kritēriji, kuriem izpildoties, rodas pienākums ziņot par pārrobežu darījumu: jāatbilst “pārrobežu darījums” definīcijai un kādai no priekšlikumā uzskaitītajām pazīmēm. Priekšlikumā pazīmes ir iedalītas piecās kategorijās: “A. Vispārīgas pazīmes”, “B. Īpašas pazīmes, kas var būt saistītas ar Galvenā ieguvuma testu”; “C. Īpašas pazīmes, kas saistītas ar pārrobežu darījumiem”,

¹ <https://www.icij.org/investigations/panama-papers/explore-panama-papers-key-figures/> (skatīts – 01.03.2018.)

² Eiropas Parlamenta 2016. gada 6. jūlija rezolūcija par nodokļu nolēmumiem un citiem rakstura vai ietekmes ziņā līdzīgiem pasākumiem (2016/2038(INI)): <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2016-0310+0+DOC+XML+V0/LV> (skatīts - 01.03.2018.)

³ OECD nodokļu bāzes samazināšana un peļņas novirzīšana — BEPS 2015. gada galā ziņojums: “12. darbība - Noteikumi par obligātu informācijas izpaušanu” : http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/taxation/mandatory-disclosure-rules-action-12-2015-final-report_9789264241442-en#.WfbZ_mh_m70#page1 (skatīts – 01.03.2018.)

“D. Īpašas pazīmes attiecībā uz automatiskas informācijas apmaiņas nolīgumiem Savienībā”, “E. Īpašas pazīmes attiecībā uz transfertcenu noteikšanu”.

Turklāt, ja darījums atbilst kādai no konkrētas kategorijas pazīmēm, vēl ir jāizpildās “Galvenā ieguvuma testam” – pārrobežu darījuma galvenajam vai vienam no galvenajiem ieguvumiem no pārrobežu darījuma jābūt nodokļu priekšrocībai/atvieglojumiem (“*tax advantage*”).

- Ziņojamā informācija:

- starpnieku un nodokļu maksātāju identifikācija;
- pazīmes, kuru dēļ par pārrobežu shēmu ir jāziņo;
- vispārīgs apraksts par attiecīgo darījumdarbību;
- datums, kad jāsākas vai kad sākusies ziņojamās pārrobežu shēmas pirmā posma īstenošana;
- informācija par valsts nodokļu noteikumiem, kuru piemērošana rada nodokļu priekšrocības;
- shēmā ietvertā darījuma vērtība;
- to pārējo DV identifikācija, kuras ir iesaistītas vai uz kurām varētu attiekties ziņojamā pārrobežu shēma;
- jebkuras personas identifikācija citās DV, ja tādas ir, kuras varētu ietekmēt ziņojamā pārrobežu shēma.

Priekšlikuma mērķi

- Viens no Priekšlikuma mērķiem ir preventīva rakstura – nodokļu konsultanti, iespējams, nevēlēsies sniegt tādus pakalpojumus, par kuriem būtu jāziņo valsts kompetentajai iestādei.
- Saņemot un izvērtējot informāciju par pārrobežu darījumu, nodokļu administrācijām būs iespēja reaģēt uz nevēlamu nodokļu praksi, veicot izmaiņas normatīvajos aktos vai atbilstīgus riska novērtējumus un nodokļu auditu. Tāpat arī būs iespēja laicīgi brīdināt starpnieku vai nodokļu maksātāju par nepareizu tiesību normu interpretēšanu un iespējamām sekām.
- Kā norādīts OECD ziņojumā⁴, šobrīd par pārrobežu shēmām ir ierobežots pieejamās informācijas daudzums, un pētījumos par izvairīšanos no nodokļu maksāšanas ir grūtības novērtēt tā ietekmi uz valstu nodokļu ieņēmumiem. OECD uzsver, ka saņemtā informācija ļautu veikt precīzākus novērtējumus.

Priekšlikuma virzība

- Priekšlikums izskatīts Padomes Nodokļu jautājumu (tiešie nodokļi) darba grupas sanāksmēs 2017. gada 14. jūlijā, 27. septembrī, 25. oktobrī, 8. novembrī, 15. novembrī un š.g. 9. janvārī, 26. janvārī, 8. februārī un 26. februārī, kā arī Padomes Augsta līmeņa

⁴ OECD nodokļu bāzes samazināšana un peļņas novirzīšana — BEPS novērtēšana un uzraudzība, 11. aktivitāte — 2015. gada galīgais ziņojums (OECD/G20 Nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas projekts). [https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ie/Documents/Tax/BEPS%20Action%201%20-%20Measuring%20and%20Monitoring%20BEPS%20\(October%202015\).pdf](https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ie/Documents/Tax/BEPS%20Action%201%20-%20Measuring%20and%20Monitoring%20BEPS%20(October%202015).pdf) (skatīts – 01.03.2018.)

darba grupas (nodokļu jautājumi) sanāksmē 2017. gada 23. novembrī un š.g. 28.februārī, un Pastāvīgo pārstāvju komitejas sanāksmē š.g. 7. martā.

Atvērtie jautājumi

- Par C kategorijas 1.pazīmes redakciju.

Saskaņā ar aktuālo kompromisa redakciju C kategorijas 1.pazīme nosaka, ka jāziņo par tādiem pārrobežu darījumiem, kas ietver atskaitāmus pārrobežu maksājumus, ko veic starp divām vai vairākām saistītām pusēm, ja pastāv vismaz viens no šādiem nosacījumiem:

- a) saņēmējs nav rezidents nodokļu vajadzībām nevienā nodokļu jurisdikcijā;
- b) lai gan saņēmējs ir rezidents nodokļu jurisdikcijā, šī jurisdikcija:
 - i) vai nu neapliek ar uzņēmumu ienākuma nodokli (turpmāk – UIN) vai apliek ar 0% UIN, vai
 - ii) apliek ar nominālo UIN likmi, kas ir mazāka par 35% no tās vidējās nominālās UIN likmes Eiropas Savienībā, kāda ir bijusi iepriekšējā kalendārā gada beigās, un darījuma galvenais mērķis, ņemot vērā visus faktus un apstākļus, ir gūt nodokļu priekšrocības, vai
 - iii) ir iekļauta sarakstā ar trešo valstu jurisdikcijām, kuras DV kopīgi vai OECD ir novērtējušas kā tādas, kuras nesadarbojas.
- c) maksājumam tiek piemērots daļējs vai pilnīgs atbrīvojums no nodokļa jurisdikcijā, kurā maksājuma saņēmējs ir rezidents nodokļu vajadzībām;
- d) maksājumam tiek piemērots nodokļu priekšrocību režīms jurisdikcijā, kurā maksājuma saņēmējs ir rezidents nodokļu vajadzībām.

Līdz šim notikušajās sanāksmēs DV nav spējušas vienoties par b), c) un d) punktu. No vienas puses ir DV, kuras vēlas svītrot i) un jo īpaši - ii) apakšpunktu, norādot, ka nevēlas, lai pazīmes redakcijā tiktu ietvertas UIN likmes. Ir DV, kurām ir bažas, ka noteiktais UIN sliekšnis varētu attiekties uz to UIN likmi. Turklāt dažas DV ir norādījušas, ka nav skaidrs, pēc kādas metodoloģijas vidējā UIN likme tiktu noteikta. No otras puses ir DV (galvenokārt ar augstākajām UIN likmēm Eiropas Savienībā), kuras vēlas atstāt esošo redakciju, jo uzskata šo par vienu no būtiskākajiem priekšlikuma elementiem. DV nav spējušas arī vienoties par c) un d) punkta redakcijām, norādot, ka tādējādi tiks saņemts pārāk liels informācijas apjoms, kā arī ir norādīts uz bažām par termina “nodokļu priekšrocību režīms” plašas interpretācijas iespējām.

- Par C kategorijas 1.pazīmes iekļaušanu “Galvenā ieguvuma testa” tvērumā.

“Galvenā ieguvuma testa” būtība ir noteikt “filtra” kritēriju, kuram jāizpildās, lai par pārrobežu darījumu būtu jāsniedz informācija. Tests tiek izmantots, lai tiktu ziņots tikai par tādiem pārrobežu darījumiem, kuri varētu tikt izmantoti nodokļu nemaksāšanai vai samazināšanai. Tas nozīmē – jo vispārīgāka rakstura pazīme, jo lielāka nepieciešamība to iekļaut “Galvenā ieguvuma testa” tvērumā.

Komisijas sākotnējā priekšlikuma redakcijā “Galvenā ieguvuma testa” tvērumā ietilpa A un B kategorijas pazīmes. Līdz šim notikušajās sanāksmēs DV nav spējušas vienoties arī par C kategorijas 1. pazīmes iekļaušanu testa tvērumā. DV viedokļi dalās tajās valstīs, kuras vēlas saņemt informāciju par visiem pārrobežu darījumiem, kas atbilst C

<p> kategorijas 1. pazīmei, un tajās, kuras vēlas saņemt informāciju par tādiem pārrobežu darījumiem, kuri varētu tikt izmantoti nodokļu nemaksāšanai vai samazināšanai.</p> <p> Pēdējā kompromisa redakcijā prezidentūra piedāvā “Galvenā ieguvuma testa” tvērumā iekļaut C kategorijas 1. pazīmes b) punkta (i) un (ii) apakšpunktus, kā arī c) un d) punktu.</p>
<p>Balsošanas kārtība. ES tiesību akta izdošanas/jautājuma izskatīšanas juridiskais pamatojums</p>
<p>Priekšlikuma juridiskais pamatojums ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 115. pants. Balsošanas kārtība - DV vienbalsība.</p>
2. Situācija Latvijā
<p>OECD (augstāk minētajā) ziņojumā⁵ ir secinājis, ka UIN ieņēmumu zaudējumi nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas rezultātā varētu būt diapazonā no 4% līdz 10% no UIN ieņēmumu kopsummas. Saskaņā ar VID datiem⁶ 2017. gadā iekasētais UIN bija 425 617 470 <i>euro</i>. No tā var izveidot aplēses, ka ik gadu valsts iespējams nesaņem nodokļu ieņēmumos no apmēram 17 miljoniem līdz 42 miljoniem <i>euro</i>.</p> <p>Latvijā nav oficiālas nodokļu konsultantu uzskaites, un Latvijā nodokļu konsultanta statuss ar likumu nav regulēts. Līdz ar to šobrīd ir grūti novērtēt, uz cik nodokļu konsultantiem Priekšlikums attiektos. Tajā pat laikā, ņemot vērā, ka ziņojamajā informācijā ir iekļauta prasība par starpnieku identificējošu informāciju, direktīvas ieviešanas rezultātā tiktu iegūta informācija par nodokļu konsultantu sektoru. Turklāt nodokļu shēmu izveidošanā, pārdošanā vai ieviešanā var būt iesaistīti pakalpojumu sniedzēji, piemēram, grāmatvedības ārpakalpojumu sniedzēji un juridisko pakalpojumu sniedzēji.</p>
<p>Ietekme uz budžetu</p>
<p>Šajā stadijā nav. Ieviešot direktīvu, var rasties VID papildu IT izdevumi, lai nodrošinātu informācijas iesniegšanas iespēju.</p>
3. Latvijas Republikas pozīcija
<p>Latvija kopumā atbalsta kompromisa priekšlikumu grozījumiem direktīvā 2011/16/ES, jo uzskata, ka tas veicinās cīņu ar pārrobežu izvairīšanos no nodokļu nomaksas un cīņu ar pārrobežu nodokļu izkrāpšanu.</p> <p>Attiecībā uz atvērtajiem jautājumiem Latvija dod priekšroku C kategorijas 1. pazīmes b) punkta i) un ii) apakšpunkta svītrojumam no redakcijas un C kategorijas 1. pazīmes punktu iekļaušanai “Galvenā ieguvuma testa” tvērumā. Tajā pašā laikā Latvija ir atvērta kompromisu meklējumiem, lai š.g. 13.marta ECOFIN sanāksmes laikā tiktu panākta vienošanās.</p>
<p><u>Pozīcijas pamatojums</u></p>
<p>- Lai gan Latvijā UIN likme ir 20 procenti, bet tā tiek piemērota tikai tajā brīdī, kad tiek sadalīta peļņa. Latvijai ir bažas par iespējamo direktīvas normu interpretēšanu attiecībā uz UIN sistēmu, un nevēlas netiešu seku dēļ tikt pieskaitīta vai nu pie tām jurisdikcijām, kuras</p>

⁵ OECD nodokļu bāzes samazināšana un peļņas novirzīšana — BEPS novērtēšana un uzraudzība, 11. aktivitāte — 2015. gada galīgais ziņojums (OECD/G20 Nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas projekts). [https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ie/Documents/Tax/BEPS%20Action%201%20-%20Measuring%20and%20Monitoring%20BEPS%20\(October%202015\).pdf](https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ie/Documents/Tax/BEPS%20Action%201%20-%20Measuring%20and%20Monitoring%20BEPS%20(October%202015).pdf) (skatīts – 01.03.2018.)

⁶ https://www.vid.gov.lv/sites/default/files/ienemumi_12_2017_publicacijai.pdf (skatīts - 01.03.2018.)

<p>neapliek ar UIN (C kategorijas 1. pazīmes b) punkta i) apakšpunkts) vai arī pie tām, kurām apliek ar UIN likmi, kas ir mazāka par 35% no vidējās UIN likmes Eiropas Savienībā (C kategorijas 1. pazīmes b) punkta ii) apakšpunkts), ņemot vērā to, ka Priekšlikumā nav atrunāta metodoloģija, kādā veidā vidējais rādītājs tiktu aprēķināts. Turklāt Latvija uzskata, ka nodokļu likmju jautājums ir katras valsts nacionālās kompetences jautājums.</p> <ul style="list-style-type: none">- Ņemot vērā, ka C kategorijas 1. pazīmei ir vispārīgs raksturs, pazīmes iekļaušana “Galvenā ieguvuma tvērumā” nodrošinātu tikai tādas informācijas saņemšanu, kurai varētu būt nozīme nevēlamas nodokļu prakses identificēšanā.
Īpašas Latvijas Republikas intereses
-
4. Cītu ES dalībvalstu viedokļi
<p>Kopumā DV atbalsta Priekšlikumu un pēdējo kompromisa redakciju.</p> <p>Par atvērtajiem jautājumiem:</p> <ul style="list-style-type: none">- <u>Par C kategorijas 1.pazīmes redakciju</u> <p>Apvienotā Karaliste, Igaunija, Lietuva, Ungārija, Horvātija, Malta un Īrija ir norādījušas, ka nevēlas pazīmes redakcijā atsauces uz UIN likmēm. Luksemburga izteica bažas par to, ka nav skaidrs, kurš un pēc kādas metodoloģijas katru gadu aprēķinās vidējo rādītāju.</p> <p>Pēdējo kompromisa redakciju (t.sk. UIN likmes) ir atbalstījušas - Zviedrija, Portugāle, Vācija, Beļģija, Nīderlande un Spānija.</p> <p>Par c) punktu – Ungārija, Luksemburga, Itālija nav atbalstījušas tā iekļaušanu redakcijā.</p> <ul style="list-style-type: none">- <u>Par C kategorijas 1.pazīmes iekļaušanu “Galvenā ieguvuma testa” tvērumā</u> <p>Apvienotā Karaliste, Vācija, Kipra, Malta ir norādījušas, ka vēlas iekļaut C kategorijas 1. pazīmi testa tvērumā, savukārt Zviedrija, Portugāle Polija un Dānija ir norādījušas, ka kompromisa vārdā var piekrist pazīmes iekļaušanai testa tvērumā.</p> <p>Austrija un Rumānija ir paudušas viedokli, ka ir pret C kategorijas pazīmes iekļaušanu testa tvērumā.</p>
5. ES institūciju viedokļi
<p><u>Komisija</u> š.g. 28. februāra Augsta līmeņa darba grupas (nodokļu jautājumi) sanāksmē neizteica iebildumus pret pēdējo prezidentūras sagatavoto kompromisa redakciju.</p> <p><u>Eiropas Parlaments</u> savā atzinumā⁷ un <u>Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja</u> savā atzinumā⁸ norādīja, ka atbalsta Komisijas priekšlikumu.</p>
6. Saskaņošana

⁷ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A8-2018-0016&language=EN> (skatīts - 06.03.2018.)

⁸ <https://www.esc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/disincentives-tax-avoidance-or-evasion> (skatīts - 01.03.2018.)

Pozīcija saskaņota ar Ārlietu ministriju.
Atšķirīgie viedokļi
-
7. Saskaņošana ar Saeimas Eiropas lietu komisiju
2018. gada 9. martā.
8. Konsultācijas ar biedrībām un nodibinājumiem, pašvaldību un sociālo partneru organizācijām
Konsultācijas nav notikušas.

Latvijas Republikas nacionālās pozīcijas arhīva numurs Ārlietu ministrijā

Finanšu ministre

D. Reizniece-Ozola

Pentjuša
67095651, elina.pentjusa@fm.gov.lv